

HRVATSKI *glasnik*

Godina XVIII, broj 6

7. veljače 2008.

cijena 100 Ft

Foto: László Tóth

Ophod bušara u Mohaču

Komentar

Nade, očekivanja i iščekivanja – Moja prva knjiga

Moju prvu knjigu kupila mi je majka na mađarskom jeziku, u petom razredu osnovne škole u Lukovišću. U mjesnoj trgovini mješovitom robom u prodaji jedva-jedvice se našlo knjiga na mađarskom jeziku, izuzev nekoliko naslova, ne govoreći da ih na hrvatskom jeziku uopće nije bilo! Doduše, u mjesnoj knjižnici na hrvatskom jeziku bilo je nekoliko primjeraka narodnih pripovijedaka, posebno epskih pjesama i od nekog ruskosovjetskog autora našlo se epohalno djelo *Berba pamuka*, u kojoj se veličalo kolhozno gospodarenje. No dvojim da su za to izdanje seljaci pokazali interes. Ipak, nikako ne mora značiti da moji preci nisu bili pismeni, naime, čitali su uglavnom mađarske novine, uz rijetke izuzetke. Moj djed, s mamine strane, između dva rata naručivao je novine, a bilo ih je i u mjesnoj gostionici, te knjiga u knjižnici što su je utemeljili obrtnici i seoska inteligencija. Od ruku do ruku išla je knjiga pjesama o Kraljeviću Marku. Osim toga Društvo Svetog Jeronima u Zagrebu do Prvoga svjetskog rata slalo je knjige raznim hrvatskim katoličkim župama u Mađarskoj, tako i u Lukovišće, naime, imalo je svoje povjerenike od Bačke do Podravine.

Naravno, u školi imali smo hrvatske udžbenike, poglavito one koje je sastavio Stjepan Velin, te za vrijeme Informbiroa u Mađarsku pristigli jugoslavenski emigranti. Zahvaljujući njima, imali smo udžbenike. Za vrijeme mojih studentskih, dana sredinom šezdesetih, u pečuškim knjižarama na Jókaijevu trgu i pokraj Časničkog doma moglo se kupiti knjiga i na hrvatskom jeziku.

Za vrijeme meke diktature Kádárová poretka oživjelo je knjigoizdavaštvo i na jezicima narodnosti, dakako, i na hrvatskome. Zaredom izlazile su antologije, zbirka stihova naših pjesnika, podjednako i serijska izdanja iz povijesti, kulturne povijesti i sl. U tjedniku *Narodne novine* tiskani su, možda svake četvrt godine, prilozi domaćih i hrvatskih autora u podlisku *Neven*.

Nema dovoljno sluha ni razumijevanja za nabavu i prodaju hrvatskih knjiga iz matice. O utemeljenju neke središnje knjižare godinama se govorilo, ali od toga sve dosada ništa nije ostvareno.

Smatram da je potreban zajednički dogovor i da se stvari s mrtve točke moraju pokrenuti, naime, trebamo biti „kovači svoje sreće”. Morali bismo stoga dalje početi od *Moje prve knjige*, odnosno, našoj hrvatskoj djeci dati u ruke njihovu prvu, pa drugu... knjigu.

No za svaki slučaj, ja sam po prvu knjigu svog unuka otputovao u Hrvatsku...

Duro Franković

„Glasnikov tjedan”

Ušli smo u vrijeme pokore, razmišljanja i posta. Četrdeset dana je pred nama. Čista srijeda je iza nas, a znak njezina pepeljanja je na nama grešnicima i pobožnim ljudima. Korizma je vrijeme u kojem razmišljamo o „vremenu koje nam je Bog ponudio”. To je naše vrijeme. Korizma traje od Pepelnice do mise Gospodnje večere na Veliki četvrtak. Kažu crkveni oci kako je korizma vrijeme ozbiljnosti, poziva i susretanja. Traženje smisla života i postojanja svojih misli, riječi, djela. Neodgovorno ponašanje i neodlučnost ne smijemo si dopustiti u vrijeme korizme, a u središtu našega svijeta trebalo bi biti ispitivanje duhovnog života nas kršćana, nas samih. Ali prije svega ovo je vrijeme nade i spasenja te priznanja svojih slabosti i nesavršenosti. To bi trebao biti hod našega života u nastupajućih četrdeset dana, po nauku Crkve, u simbolici broja četrdeset.

Vrijeme je neobuzdanih zabava i karnevala iza nas. Odradili smo svoje balove i prela. Ima ih i u nastupajućem razdoblju, ali oni će vjerojatno biti umjereniji. Bušari su prešli s Vade i potjerali zimu u svojim strašnim kožusima i opravama s larfama i čegrtaljkama. Ostala su tek blijeda sjećanja na jedan svijet koji se u proteklih sto godina sasama promijenio. Ma koliko ga mi željeli zadržati, on nam nepovratno klizi niz prste kao zrnca pijeska u našoj ruci.

Da je kultura temelj manjinske politike,

odavno nam je kristalno jasno. Nekima više, nekima manje. Bez kulture ostat će tek sjednice i slova na papiru. Ulagati u kulturu danas nije popularno ni u većinskome društvu, a kamoli u manjinskom. Ali kakva kultura. Na polju tradicijske kulture mnogo smo toga učinili, započeli smo put i na polju održavanja, razvoja i iskazivanja vlastite kulture.

Ali on je prilično trnovit i katkad ima i previše lutanja na njemu. Itekoliko imamo još učiniti na polju održavanja nacionalnoga, kulturnog, jezičnog i vjerskog identiteta. Sve je manje entuzijasta na polju kulture. Jesmo li usustavili kulturnu scenu ili je ona tek plod trenutnih inspiracija i interesa? Postoje li koncepti, programi i misija naše manjinske, hrvatske kulture u Mađarskoj? Ove su mi se misli vrzmale u glavi čitajući razmišljanja povodom mogućeg formiranja Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata. Možda je njima pridonijela i sjednica jedne kulturne udruge koja je itekoliko toga stavila na stol proteklih godina, entuzijazmom njenoga vodstva i njezinih aktivnih članova. Umorili su se. I zapitali ima li smisla? Odgođen je ovih dana i jedan bal, zbog maloga interesa. Što je ono što nas okuplja? Što je ono što nas može okupiti, zainteresirati?

Teško pitanje na koje bismo svi mi mogli potražiti odgovor, zamisliti se, u vremenu ozbiljnosti, poziva i susretanja u koje smo zakoračili.

Branka Pavić-Blažetin

Tamburaši iz Belog Manastira pomogli su mohačkim bušarima otjerati zimu

Koordinacijski pregovori

Prekogranična suradnja Mađarske i Hrvatske unutar IPA programa

U Pečuhu su 25. siječnja održani koordinacijski pregovori Baranjske i Osječko-baranjske županije, predsjednika Skupštine Baranjske županije Jánosa Hargitai i župana Osječko-baranjske županije Krešimira Bubala kojima su nazočili i predstavnici Hrvata u Mađarskoj, predsjednik Hrvatske samouprave Baranjske županije Mišo Šarošac i predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp.

Veze dviju županija imaju višedesetljetnu tradiciju i zasnivaju se na sporazumu o suradnji koja osigurava pravne okvire za njegovanje i razvijanje međusobnih odnosa.

Dvije su županije i dosada imale zajedničke projekte u mnogim sferama od gospodarstva, preko kulture, športa... Važnu su ulogu pri tome imale manjine, hrvatska u Mađarskoj i mađarska u Hrvatskoj, kao poveznica u tim odnosima, i poticaj daljnjoj suradnji te međusobnom razumijevanju. Nakon priključenja Mađarske Europskoj uniji 1. svibnja 2004. godine, te Hrvatskom kao zemljom pristupnicom, otvaraju se nove mogućnosti prekogranične suradnje. Razmjena europskih iskustava temelj je zajedničke suradnje te zajednički prekogranični projekti financirani iz europskih izvora i programa.

Cilj pečušskog dogovora bio je planiranje programa i projekata za 2008. godinu pri čijem se ostvarenju računa na potporu Prekogranične suradnje Mađarske i Hrvatske unutar IPA programa.

Kako je naglasio János Hargitai, mađarska strana želi nastaviti započetu praksu i uključivati u zajedničke projekte manjinu koja živi na ovom području, te programe i projekte koje zamišljaju upravo Hrvati u Baranjskoj županiji i koji mogu naći svoje mjesto u zajedničkim programima dviju županija. Štoviše, ponudio je i uključivanje jedne osobe u sastav operativne stručne skupine sa strane hrvatske manjine, čime će se moći provesti volja i prijedlozi programa i projekata manjine.

I prijašnjih se godina odvijala suradnja pomognuta iz europskih fondova: otkrivanje mogućnosti gospodarske suradnje Baranjske i Osječko-baranjske županije (Phare CBC), kompleksna kulturno-turistička suradnja dviju županija te gradova Pečuha i Osijeka (Interreg III/A), @ccess: Projekt razvojne

strategije informacijskoga društva (Interreg III/A), prekogranična suradnja na području upravljanja i zaštite od nepogoda.

Niz aktualnih prijedloga projekata iznijela je mađarska strana na pečuškom sastanku, čime su upoznati partneri, a o svemu će se detaljnije znati za mjesec dana. Naime, u roku od tjedan dana oformit će se stručni tim radi konkretiziranja prijedloga projekata.

Za očekivati je da se već ove godine otvaraju novi izvori europskih fondova za prekograničnu suradnju, za što je prijeko potrebno generirati određene projekte, konkretne programe, naglasio je Hargitai, ali za natječaj treba imati na raspolaganju i vlastiti udio od 15% vrijednosti cjelokupnoga programa/projekta. Mađarska je strane predložila u skoroj budućnosti utemeljenje zajedničkog ureda za razvoj i usklađivanje programa, koji bi se bavio menadžmentom svih zadataka, poglavito ako se dode do određenih sredstava. Izneseni su prijedlozi projekata vrijednih preko 20 milijuna eura. Vide se mogućnosti suradnje na području muzeja (vrijednost suživotu, savez etno kuća: Kašad – Topolje), projekt gastronomske ceste bez granica, hrvatsko-mađarski pakt o zapošljavanju, suradnja na polju školstva i mladih... Ono što se pri izradi programa mora uzeti u obzir, istaknuo je Hargitai, to su financijski

okviri. Navedena su pri njima dva prioriteta; održivi okoliš i turizam, a drugi je prioritet gospodarska suradnja, zajednički razvoj ljudskih izvora. Programi ponudeni s mađarske strane ostvarili bi se unutar spomenutog spektra. Osječka strana ima mogućnosti ponuditi svoje programe i projekte...

O svemu tome razgovarat će radno tijelo koje će se baviti ovim zadacima te će za mjesec dana doći do zajedničkoga konkretnog dogovora. Krešimir Bubalo je naglasio kako je dosada, zahvaljujući upravo mađarskim partnerima, Osječko-baranjska županija jedna od onih koja je namakla znatna sredstva iz europskih fondova. Za mjesec dana ponovno se vidimo u Pečuhu s konkretnim prijedlozima s naše strane.

Branka Pavić-Blažetin

BUDIMPEŠTA – Sukladno Odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, predsjednik HDS-a Mišo Hepp saziva sjednicu Skupštine koja će biti održana **9. veljače 2008. godine s početkom u 10 sati u Uredu Hrvatske državne samouprave** (1089 Budimpešta, Bíró L. u. 24). Za sastanak predlaže ovaj dnevni red:

1. Izvješće predsjednika o radu između dvije sjednice Skupštine; izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao; izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik; referent: Mišo Hepp, predsjednik, a) Izvješća zamjenika predsjednika; referenti: Đuso Dudaš, Matija Šmatović; 2.a) Prihvaćanje Plana poslovanja Zavičaja d. o. o. za 2008. godinu; referent: Ladislav Gujaš, ravnatelj; 2.b) Prihvaćanje Plana poslovanja Non-profitnog poduzeća „Croatica“ za 2008. godinu; referent: Čaba Horvath, ravnatelj,

3. Prijedlog i prihvaćanje Proračuna Hrvatske državne samouprave za 2008. godinu; Referent: Mišo Hepp; 3.a) Prihvaćanje Proračuna Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu; Referent: Joso Šibalin; 3.b) Prihvaćanje Proračuna Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj za 2008. godinu; referent: dr. Ernest Barić, ravnatelj; 4. Donošenje odluke o raspisivanju natječaja Hrvatske državne samouprave za sufinanciranje djelatnosti mjesnih hrvatskih samouprava, mjesnih hrvatskih ustanova i mjesnih hrvatskih udruga; referent: Šandor Petković; 5. Donošenje odluke o vrijednosnim papirima HDS-a; referent: Šandor Petković; 6. Donošenje odluke u svezi s odredbom Vlade br. 376/2007 (XII.23.) članka 14 i 15; referent: Šandor Petković; 7. Modifikacija Osnivačkog dokumenta Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma; Referenti: Mišo Hepp, Joso Šibalin; 8. Biranje zastupnika za delegata u Odbor za bodovanje natječaja manjinskih samouprava (br. Vladine odredbe: 375/2007.(XII.23.) 5§ (5); 9. Ostala pitanja i prijedlozi.

NOVI SAD – Na sjednici radnog tijela Izvršnog vijeća Vojvodine kojom je predsjedavao mr. Bojan Pajtić, zaključeno je da bi se u pokrajinskome proračunu za ovu godinu trebalo osigurati 74,2 milijuna za potrebe nacionalnih manjina, kako bi se osiguralo stabilno i odgovarajuće financiranje nacionalnih vijeća i zavoda za kulturu nacionalnih zajednica. Pokrajinsko vijeće za nacionalne manjine odlučilo je da se ubuduće sastaje najmanje tromjesečno radi učinkovitijeg rješavanja svih problema u području zaštite prava nacionalnih zajednica i problema vezanih za status njihovih ustanova – donosi Hrvatsko uredništvo Radija Subotice.

Generalna sjednica DGMU-a u Hrvatskom Židanu

U planu: web-stranica, jubilarni omladinski tabor, Glas Gradišća

Generalnu sjednicu Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj je sazvao njegov predsjednik Petrovišćan Rajmund Filipović na 18. januar, petak, u Hrvatski Židan. Zbog različitih drugih programov kotrigi društva nisu mogli biti nazoči u punom broju, ali za analizu minuloga društvenoga djelovanja ter za nacrtanje ovoljetosnjih planov nisu se morali donositi nikakove odluke. Po ocjeni peljača gradišćanske mladine, undanski omladinski tabor 2RUNDA je bio uspješan sastanak, ali ovo ljeto zahtjev i tarhet je veći, pokidob moraju još sadržajniiji, još bolji programi biti nariktani da ti privlaču još već ljudi. Za Glas Gradišća pak je rekao: „to je bilo maksimum u organizaciji što smo mogli kot amateri napraviti“. Iako postoju prijedlogi da ovo glazbeno naticanje se proširi i na Slovačku ter Austriju s polufinali, on misli da glavna priredba mora ostati u Hrvatskom Židanu, a prvenstveno s našimi naticateljji i u dalnjioj samostalnoj organizaciji

DGMU-a. Za 15. omladinski tabor, čiji domaćin će ljetos biti Hrvatski Židan i održat će se od 10. do 13. julija, smo čuli čuda idejov početo od pišačkoga, biciklističkoga programa do pjesničkoga večera, slikarske izložbe, retro-dana sa svimi dosadašnjimi pohodniki tabora i s večerom nostalgije. Mladina kani u ovom taboru javnost i pismeno izvješćavati o ovi gradišćanski dani. Pri zadnjoj točki sjednice smo čuli o internetskoj stranici DGMU-a od web-majstora Koljnofca Petra Mogyorósia ki je predstavio kompletni plan za društveni homepage. Vjerojatno do ljeti se moremo jur informirati o novosti, cilji i društvenom djelovanju i virtualno. Rajmund Filipović svečano je najavio da Društvo gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj konačno ima i svoj račun, jer suprot članarine, ova civilna organizacija u materijalnom smislu je dosada vegetirala, a to u budućnosti kanu izminuti.

-Tih-

Baja

Sjednica Županijske hrvatske samouprave

O proteklom razdoblju i planovima za 2008. godinu

Na sjednici Županijske hrvatske samouprave koja je u srijedu, 23. siječnja, održana u županijskome Narodnosnom domu u Baji, predsjednik Joso Šibalin prvo je izvijestio okupljene županijske zastupnike i pozvane članove Skupštine Hrvatske državne samouprave o događajima u proteklom razdoblju, među ostalima i to da je upućen službeni poziv kardinalu Bozaniću na Županijski hrvatski dan i spomen-dan biskupa Ivana Antunovića koji će se održati 24. kolovoza ove godine u Kalači, u organizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave. Županijska samouprava podupirat će ovu značajnu hrvatsku priredbu koja će ove godine proteći u znaku 120. obljetnice smrti preporoditelja bačkih Hrvata.

Osim drugog sazivanja sjednice bilo je potrebno kako bi se donijela odluka o predaji natječaja za državnu potporu koja se može dobiti za obavljanje javnih poslova. Tom je prigodom jednoglasno prihvaćeno da će se predati natječaj, a njegova izrada i predaja povjerena je predsjedniku Josi Šibalinu.

Premda još nisu poznati konkretni podaci o ovogodišnjoj državnoj potpori, koja se dijeli na opću i na namjensku potporu, zastupničko je vijeće prihvatilo proračun Županijske hrvatske samouprave za 2008. godinu s jednakim prihodom i rashodom od sveukupno 970 tisuća forinti. Planirana je približna državna potpora od 750 tisuća i ostatak novca iz 2007. koji iznosi 220 tisuća forinti. Kako je rečeno, prihodi će najvjerojatnije biti i veći jer će se povisiti s namjenskom potporom i potporom Županijske samouprave kojoj se također nadaju. Rashod se planira za djelovanje Županijske hrvatske samouprave i putne troškove. Još je lani donijeta odluka o podupiranju Hrvatske manjinske samouprave u Baji za Veliko prelo 2008. i Bačkog ogranka SHM-a za obilježavanje pokretanja hrvatskoga školstva u Bačkoj prije 60 godina, koja će se održati najvjerojatnije u travnju ove godine u Gari, sa po 250 tisuća forinti. Putem molbe za namjensku državnu potporu, te putem raznih natječaja i uz potporu Županijske samouprave Hrvatska samouprava

Bačko-kiškunske županije se nada sredstvima iz kojih će osigurati sredstva za županijske priredbe i za podupiranje mjesnih programa od šireg značaja.

Pod vodstvom predsjednice Anice Matoš, Odbor za odgoj, obrazovanje, kulturu i društvene veze, na temelju mjesnih hrvatskih programa, sastavio je Kalendar hrvatskih sadržaja 2008. u Bačkoj, od kojih će na idućoj sjednici jedan uvrstiti u svoj plana rada i programa.

S. B.

Obilježeno Vinkovo i u Mohaču

MOHAČ – U utorak, 22. siječnja, u Mohaču je obilježeno Vinkovo, ili kako mohački Šokci vele Vincocija, blagdan Svetog Vinka, zaštitnika vinogradara, vinograda i vina. Kako nam reče Đuro Jakšić, dopredsjednik Šokačke čitaonice u Mohaču, glavni je organizator Zoltan Horvat, a u organizaciju se uključila i Mohačka šokačka čitaonica. I ove godine, na dan Svetog Vinka služena je misa u kapelici Svetog Jakova, nakon čega su na Planini pohodili vinograde gdje su Jadranka Telišman, predstavnica Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, i József Szekó, gradonačelnik Mohača, obavili prvu rezidbu loze, a velečasni Augustin Darnai posvetio trsje okićeno kulenom i kobasicama, da grožđe bude rodno, lijepo i zdravo. Nakon tog običaja, vinogradari su veselicu nastavili od podruma do podruma u pratnji tamburaša, i uz dobru kapljicu mohačkog vina.

BUDIMPEŠTA – Kako saznajemo iz Ureda Hrvatske državne samouprave, Državni manjinski odbor pri Ministarstvu kulture i obrazovanja zasjedao je 7. veljače u Budimpešti. Na dnevnom redu našlo se nekoliko točaka. Tako nacrt dokumenta o dopunskom financiranju manjinskog obrazovanja i obrazovnih zadataka, pitanje sustava odlučivanja i obračuna. O tome je izlagala glavna voditeljica Anna Simon. U drugoj točki dnevnoga reda raspravljalo se o nacrtu dokumenta o tehničkim uvjetima obrazovnih ustanova. O tome je izlagala Beáta Mária Varga. U prvoj točki dnevnoga reda u radu je u ime Hrvatske državne samouprave sudjelovao predsjednik Odbora za školstvo Gabor Győrvári.

Matičari iz Pečuha

U Hrvatskome klubu Augusta Šenoe 31. siječnja održana je redovita godišnja skupština Matice hrvatske Pečuh. Članstvo je na skupštinu pozvalo tročlano vodstvo, Tomo Füre, Marija Bošnjak, na čelu s predsjednicom Matice Milicom Klaić-Taradijom. Nažalost, odazvala se tek trećina članstva, bar po imeniku pozvanih, onih koji su se prije pet-šest godina, kada je utemeljena Matica, prijavili za njezine članove. Mnogi od njih, nažalost, niti ne plaćaju redovitu članarinu, ali po zakonu o Udrugama oni se ne mogu brisati s popisa članova tek ako to sami zatraže. Matičino tročlano vodstvo priredilo je nekoliko točaka dnevnoga reda. Sjednicu je vodila predsjednica Milica Klaić-Taradija, a zapisnik Janja Živković-Mandić. Podnijeto je izvješće o radu u prošloj godini, financijsko izvješće te izvješće o radu u proteklome trogodišnjem mandatu Matičina tročlanog vodstva. Naime, istekao je mandat sadašnjeg vodstva i trebalo birati novo vodstvo. Tu su iskrsli problemi. Nitko od staroga vodstva ne vidi sebe u ulozi daljnega mogućeg Matičina predsjednika, a nekoliko prijedloga za osobe možebitnoga novog predsjednika predloženi su odbili pozivajući se na nedostatak vremena za obavljanje tog odgovornog posla. Skup pečuških matičara našao se u pravoj nedoumici. Kako dalje? Sazvati još jednu sjednicu Skupštine na kojoj će se možda odazvati veći broj članova, i dotad zadužiti sadašnje vodstvo da obavlja tekuće zadatke. Na kraju došlo se do zaključka kako je potrebno sazvati još jedan sastanak i na njemu pokušati naći osobu (osobe) koja bi se prihvatila predsjedavanja Maticom hrvatskom Pečuh. Sadašnje vodstvo na čelu s predsjednicom Milicom Klaić-Taradijom složilo se da obavlja povjereni zadatak maksimalno još mjesec dana.

bpb

Budimpešta

Novoutemeljeni Narodnosni informatički kolegij

Za zamjenika izabran Čaba Horvath, ravnatelj Croatice

Pod vodstvom dr. Györgya Csepelia, ravnatelja za javnu politiku Ministarstva gospodarstva i prometa, 17. siječnja u Budimpešti je održana prva sjednica obnovljenoga Narodnosnog informatičkog kolegija. Zadaća je ovog tijela uključivanje manjina u izradi Vladina informatičkog programa, postavljanje stručnih temelja za unapređivanje informatičkog rada na jeziku narodnosnih zajednica. Članovi kolegija su stručnjaci Ministarstva gospodarstva i prometa, delegati državnih manjinskih samouprava, predstavnici Ureda premijera i manjinskog pravobranitelja. Na sjednici je sudjelovala i glavna ravnateljica Glavnog odjela za nacionalne i etničke manjine pri Uredu premijera Erika Németh.

U okviru prijašnjeg Ministarstva za informatiku stručno savjetodavno tijelo koje je djelovalo između 2002. i 2005. godine, imalo je odlučujuću ulogu u ostvarivanju informatičkog programa na jezicima manjina. Posredstvom Narodnosnog informatičkog kolegija više od tisuću manjinskih samouprava dobilo je računala, a za održavanje veza s njima državne manjinske samouprave svoje informatičke sustave mogle su razvijati potporom iz državnog proračuna, ali su znatnu potporu dobila i narodnosna novinska uredništva za proširenje svog informatičkog parka.

Kolegij je obnavljanjem svoga rada ocijenio rad pojedinih zajednica na polju razvijanja informatike. Rečeno je kako Slovaci imaju internetski dnevni list, Hrvati emitiraju radioemisiju putem interneta, a Nijemci su

osnovali internetsko dokumentacijsko središte.

György Csepeli obavijestio je okupljene kako Ministarstvo gospodarstva i prometa želi osigurati manjinskim zajednicama objavljivanje digitaliziranih dokumenta na zajedničkoj stranici. Oslanjajući se na Narodnosni informatički kolegij, Ministarstvo može dati pomoć za stručna usavršavanja, za obogaćivanje sadržaja na internetu.

Glavna ravnateljica Erika Németh zauzela se za usku suradnju Radne skupine za medije koja radi u održavanju Stručnog tajništva za nacionalne i etničke manjine pri Uredu premijera i Narodnosnog informatičkog kolegija, budući da zadaće dvaju tijela imaju brojne dodirne točke. Ona je ukazala na pitanja digitalnog emitiranja koja se tiče nacionalnih i etničkih manjina. Kako reče, između ostalog zajednički se moraju baviti pitanjima dostupnosti televizijskih i radijskih programa iz matične domovine, kao i izradom pravnih i tehničkih okvira.

U okviru Ministarstva gospodarstva i prometa novoobnovljeni Narodnosni informatički kolegij za zamjenika ravnatelja izabrao je Čabu Horvatha, poslovnog ravnatelja budimpeštanske Izdavačke kuće Croatia. Posao tajnika obavljat će Bálint Juhász, savjetnik Ravnateljstva za javnu politiku Ministarstva gospodarstva i prometa. Tajništvo narodnosnog informatičkog kolegija uskoro će oslikati stanje informatičke baze i planove budućeg razvoja pojedinih zajednica kod državnih manjinskih samouprava 13 nacionalnih manjina. Pripremio: S. B.

Europska godina dijaloga među kulturama

U Ljubljani je 8. siječnja 2008. započet niz događanja pod geslom „Zajedno u mnogovrsnome”, koji je objavila Europska unija. Programe „Europske godine dijaloga među kulturama” u Mađarskoj otvorila je Katalin Bogyay, državni tajnik Ministarstva kulture i obrazovanja, 10. siječnja u Budimpešti.

Niz događanja stavlajući u prvi plan kulturu, medije, manjine i višejezičnost, želi pridonijeti boljem, međusobnom upoznavanju. Glavni cilj godine u Mađarskoj jest proslaviti kulturnu raznolikost s velikim naglaskom kultura manjina u susjednim zemljama te manjina koji žive u Mađarskoj.

S objavom „Dijaloga među kulturama” Europska unija želi međusobno približiti europske građane, a preko šarolikosti kultura naroda koji žive u Europi želi jačati duh osjećaja Europljana, odnosno osjećaj europskog zajedništva. Na nacionalnoj razini godinu će usklađivati Ministarstvo kulture i obrazovanja. Prva ciljana skupina bit će mladež. Važno je da se ostvari što više programa izvan Budimpešte. Za financiranje tog programa Mađarska je preko europskog natječaja dobila više od 26 milijuna forinti potpore, a Ministarstvo kulture i obrazovanja sufinancirat će s jednakom svotom.

Za izradu programa u Mađarskoj „Europske godine dijaloga među kulturama” stručno ministarstvo objavilo je natječaj ideje ljeta 2007. Od sto predanih prijedloga osnova ocjenjivanja bilo je da planirani programi već imaju osigurane materijalne izvore. Pri odabiru prednost imaju oni programi koji uključuju i manjine koje žive u Mađarskoj, u susjednim zemljama, odnosno ostvare se u suradnji partnera iz druge europske države, da se ostvare kao rezultat suradnje mnogih civilnih poticaja.

Razgovor s Edmond Bendom, učiteljem hrvatskoga jezika

Tečaj hrvatskoga jezika za odrasle

U klupskim prostorijama čavoljske Hrvatske manjinske samouprave redovita su okupljanja hrvatske zajednice. Posebno je živo u subotu popodne kada se održavaju plesne probe za djecu i odrasle. Početkom ove godine, 5. siječnja, u organizaciji Hrvatske manjinske samouprave i predsjednika Stipana Mandića pokrenut je i tečaj hrvatskoga jezika za odrasle koji vodi Edmond Bende (a ne Miroslav, kako smo prije pogrešno napisali, stoga mu se ispričavamo), učitelj hrvatskoga jezika u Tukulji, rodnom iz Gare.

Razgovor vodio: Stipan Balatinac

Kako saznajem od polaznika, na učenje hrvatskoga jezika odlučili su se jer plešu i pjevaju u mjesnoj folklornoj skupini, te bi željeli naučiti hrvatski. Neki su ga doduše još učili u mjesnoj osnovnoj školi, ali su mnogo toga zaboravili. Sad su mi se činili odlučnima, stoga im želimo mnogo uspjeha, vjerujući da ćemo za godinu dana s njima razgovarati na hrvatskome.

S Edmond Bendom razgovarali smo o čavoljskom tečaju, njegovu radu u Tukulji i sviranju koje mu ispunjava slobodno vrijeme.

Kako je došlo do pokretanja tečaja, kako si Ti došao do Čavolja?

– Počeli smo 5. siječnja, a došao sam u Čavolj tako da smo još lani svirali ovdje za plesnu skupinu. Tada su mi članovi plesne skupine rekli da bi oni vrlo rado učili hrvatski, ali nemaju profesora, i nisu imali priliku za to. Zamolio sam ih da se organiziraju, da kažu kada bi im bilo dobro, koliko će ih biti, pa ćemo se dogovoriti, jer i ja radim, u Tukulji predajem hrvatski jezik. Budući da petkom putujem kući u Garu, ostala nam je samo subota za tečaj hrvatskoga jezika. Umalo dvije godine radim u Tukulji, a tamo sam otišao jer u okolici Baje nisam našao posla. Čuo sam da se tamo traži učitelj hrvatskoga jezika, pa sam se prijavio. Završio sam struku hrvatskoga jezika i književnosti 2005. godine na budimpeštanskom sveučilištu ELTE, a zatim sam morao čekati gotovo godinu dana dok sam našao mjesto u Tukulji.

Kada se održava tečaj, koliko je polaznika?

– Tečaj se održava subotom od 13 do 16 sati ovdje u klupskim prostorijama Hrvatske manjinske samouprave, a u pola tri imamo 15 minuta stanke. Počeli su prvom lekcijom iz one poznate «zelene knjige» (hrvatski na osnovnom stupnju) za početnike, i sad smo završili prvu lekciju. Polaznici se doista trude i dobro uče. Sada ih ima desetero, ali uvijek neko iz nekih razloga, zbog zauzetosti ne može doći.

Može li se uključiti u tečaj?

– Budući da smo tek počeli, sada smo kod prve lekcije, bez problema se može uključiti u učenje hrvatskoga jezika za početnike. Dosada smo se upoznali s hrvatskom abecedom i osobnim zamjenicama.

Edmond Bende i odrasli čavoljski učenici

Kako ide posao u Tukulji, što predaješ?

– U Tukulji predajem samo hrvatski jezik, i pjevanje u mom razredu, jer sam postao razrednikom 5. razreda, a od 1. do 6. razreda imamo ukupno 67 učenika. U 7. i 8. ove godine nemamo, ali se nadam da ćemo imati i tu.

U slobodno vrijeme sviraš...

– Već 16-17 godina sviram u garskome Tamburaškom sastavu Bačka, čiji su članovi još moj brat Erhard Bende, Miroslav Šibalin, Zsolt Nibl, a sviraju nam još Zoran Barić, učenik pečuške hrvatske gimnazije, i Andraš Horvat, koji sviraju harmoniku.

Na početku godine imaš li planova koje bi želio ostvariti?

– To sve ovisi, jer sam u Tukulji, imamo mnogo posla, i plesnu skupinu vodim, dolazim svaki vikend u Garu, odnosno Čavolj, a sada je vrijeme balova i prela, na kojima i mi redovito sviramo.

Hvala na razgovoru.

SARAJEVO – Mađarska želi ulagati u metaloprerađu, drvoprerađu, trgovinu i posebno u koncesije i tvrtke u stečaju, izjavila je za tisak Erika Dudás, ekonomska savjetnica Mađarskog veleposlanstva u BiH. Ona naglašava da je potrebno jačanje veza mađarskih gospodarstvenika s poduzećima u Zeničko-dobojskom kantonu. János Szatmári, konzultant za biznis u mađarskoj investicijskoj agenciji ITD Hungary, podsjetio je da je u BiH iz zemalja Europske unije već uloženo deset milijardi eura. Nakon nedavnog sastanka, mislim da Zeničko-dobojski kanton može postati jedan od središta za mađarske kompanije, dodao je Szatmári. (Banka-magazin)

PEČUH – Svečana predaja maturálnih vrpca za učenike 12. razreda Hrvatske gimnazije Miroslava Krležę bit će 15. veljače s početkom u 16 sati u auli pečuške škole. Ove će godine maturálnu vrpcu primiti dvadeset i četvero učenika četvrtog razreda pečuške hrvatske gimnazije.

PEČUH – U organizaciji Hrvatske kulturne udruge Augusta Šenoe i Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe, a uz potporu Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine, u Hrvatskom se klubu 5. veljače prikazao putopisni film naslova *Avanture po Hrvatskoj, Podravina i Međimurje* autora Györgya Rozványa. Film je prikazan na mađarskom jeziku.

PEČUH – U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe i Hrvatske kulturne udruge Augusta Šenoe, u Hrvatskom se klubu 7. veljače otvorena izložba naslova „Il' na moru il' na kraju”, skupna izložba Hajnalke Gátai i Géze Kutnyászky. Izložbu je pozdravila mr. sc. Katja Bakija, III. konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, a otvorio ju je Tamás Odobina. Ova izložba, koja se u Hrvatskome klubu može pogledati do 22. veljače, ostvarena je potporom Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Hajnalka Gátai bavi se fotografiranjem već 25 godina, imala je i nekoliko skupnih izložaba u inozemstvu te 2003. godine samostalnu izložbu u Pečuhu. Géza Kutnyászky, umirovljeni profesor hrvatske škole Miroslava Krležę, bavi se slikarstvom od svoje 25. godine, član je mnogobrojnih likovnih kolonija, omiljene teme su mu pejzaž i voda. Imao je pedesetak što skupnih, što samostalnih izložaba.

OSIJEK – U organizaciji Udruge Šokačka grana iz Osijeka, u tome se gradu u travnju organizira treći Međunarodni okrugli stol Urbani Šokci 3 – Ugledni Šokci i Bunjevci. Na tom okruglom stolu, po najavama predsjednice Šokačke grane Vere Erl, personalizirat će se udio Šokaca i Bunjevaca u kontekstu obrazovanja, kulture, znanosti, umjetnosti... Želi se ukazati na šokačko-bunjevačku (hrvatsku) energiju koja je uspjela vremenu usprkos nametnuti poznata imena u različitim granama života, i to ne samo u nacionalnom nego i u širem europskom prostoru. Organizatori stoga pozivaju na sudjelovanje skupu, a temu izlaganja kao i sažetak treba poslati najkasnije do 15. ožujka tekuće godine. Osoba poveznica je gospođa Vera Erl, Šokačka grana Osijek, 31 000 Osijek, Strossmayerova 200, ili e-mail: verl@ffos.hr, telefon: 00 385 98 834 769

Kazališne veze

Neosporna je uloga pečuskoga Hrvatskog kazališta u pronalaženju putova izgradnje kazališnih veza između Hrvata i Mađara. Od samih početaka svoga djelovanja, kazalište Hrvata u Mađarskoj zadalo si je u zadatak ulogu promicatelja kazališnih veza između dvaju naroda, međusobnom kazališnom upoznavanju, razmjeni predstava, i glumaca, dramskih tekstova... Pa iako se ta suradnja svodila uglavnom na prikaz mađarskih dramskih tekstova na našem jeziku na sceni Hrvatskoga kazališta ili davanje doma i prostora značajnim kazališnim produkcijama iz matične domovine, očitovala se ona i u međusobnim koprodukcijama u kojima su se posredstvom Hrvatskoga kazališta našla i mađarska i hrvatska kazališta, redatelji, glumci, dramski tekstovi, kostimografiji, scenografiji, i mnogi drugi kazališni djelatnici. Jedan od velikih uspjeha Hrvatskoga kazališta jest i sklopljeni ugovor s prvom kazališnom kućom u matičnoj domovini, s Hrvatskim narodnim kazalištem iz Zagreba, te zajednička koprodukcija Hrvatskoga narodnog kazališta iz Zagreba, Scene Habunek i pečuskoga Hrvatskog kazališta. Radi se o predstavi Sprovod u Theresienburgu redatelja Tomislava Pavkovića, nastaloj na podlošku teksta Miroslava Krleže u dramaturgiji ravnateljice drame HNK iz Zagreba Sanje Ivić s nizom velikih glumačkih imena hrvatskoga glumišta na čelu s Božidarom Oreškovićem i Vlastom Ramljak, u kojoj su svoje istaknuto mjesto našli i glumci Hrvati iz Mađarske Slaven Vidaković i Stipan Đurić, a čije smo premijere svjedoci bili 21. prosinca u Pečuhu.

Izaslanstvo zagrebačkog HNK-a, na čelu s intendanticom Anom Lederer, u sklopu proširenja suradnje s Hrvatskim kazalištem te s mađarskim kazališnim kućama i kazališnim djelatnicima, od 28. do 29. siječnja bila je u dvodnevnom posjetu Budimpešti. Razgovori Ane Lederer, s kojom su bili Sanja Ivić i Branko Lepen, s mađarskom stranom ostvareni su posredovanjem i zalaganjem ravnatelja pečuskoga Hrvatskog kazališta Antuna Vidakovića i Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti koje je pri razgovorima predstavljala ataše za kulturu Neda Milišić. Tako su 28. siječnja gosti iz Zagreba imali radni sastanak s Lászlom Mártonom, intendantom Vígszínháza, a sastanku su uza spomenute nazočili i poznati mađarski redatelj János Szikora koji je prošle jeseni na scenu Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu postavio dramu poznatoga njemačkog dramatičara Botha Straussa «Park». Uza Szikoru razgovorima je sudjelovao i ravnatelj produkcije Vígszínháza Zoltán Mádi. Dogovorene su međusobne razmjene dramskih gostovanja s budimpeštanskim kazalištem Vígszínház, i to u tekućoj godini, a načelno je dogovoreno i gostovanje „Opere“ za 2009. godinu. Također je dogovoreno kako će u sklopu programa razmjene mladih kazališnih redatelja, u ožujku 2008. godine šestero mladih mađarskih kazališnih redatelja boraviti nekoliko dana u Zagrebu, radi razmjene iskustava s hrvatskim redateljima. Izaslanstvo iz Zagreba 29. veljače posjetilo je i Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti gdje ih je primio veleposlanik Ivan Bandić. *bpb*

O nama pišu drugi...

List Međimurje

Hrvatski kalendar 2008

– I ovim putem zahvaljujem uime urednika i nakladnika svim pojedincima, udrugama, a u prvom redu onim manjinskim samoupravama u Republici Mađarskoj koje su pomogle da ovo, danas neosporno najtraženije hrvatsko štivo, stigne u naše hrvatske domove – kaže Branka Pavić-Blažetin, glavna urednica Hrvatskoga glasnik, tjednika Hrvata u Mađarskoj, povodom izlaska Hrvatskog kalendara 2008.

Riječ je o dodatnome hrvatskom štivu koje Hrvatima može i mora biti pri ruci tijekom čitave godine. Kalendar je tiskan u tri tisuće primjeraka, a uredila ga je Branka Pavić-Blažetin, glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnik, tjednika Hrvata u Mađarskoj. U tome su joj potpora bili novinari Glasnika Timea Horvat, Bernardeta Blažetin i Stipan Balatinac. Ukoričena kalendarska štiva pišu o pojedincu, Hrvatima u Mađarskoj, o vrijednostima i ljepotama života, o prošlosti i sadašnjosti, o čovječnosti i čovjeku.

– Pisana riječ, hrvatski jezik i pismo ono su što će nas očuvati na ovim prostorima, a najstariji u tome je kalendar koji ima stoljetnu tradiciju među Hrvatima u Mađarskoj – naglašava urednica.

U ovogodišnjem kalendaru, tiskanom na dvjestotinjak stranica, osim kalendarskog dijela, tiskano je niz zanimljivih napisa s osamdesetak fotografija, čime se ulazi u sve dijelove Mađarske gdje žive Hrvati. Kalendar je objavljen uz potporu Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj i Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, a u izdanju Nefitnog poduzeća za informativnu i izdavačku djelatnost *Croatica Kht*.

M. Grubić

Trenutak za pjesmu

Nazdravična

(Prijatelju Marinu Mandiću)

Dižimo čaše, draga braćo mila,
Iz njih je slasna svaka kap,
Na zdravlje naše svaka nam bila,
I gutljaj žedan kreposti je znak.
Ne žal' od nas vino, dobra mijandžijo,
Dok ti u podrumu iz pipe još teče.
Tamburaše amo, Bog te ne vidio,
Nek' pjesma ukrasi današnje nam veče.
Imendan se slavi dragoga pajtaša,
Neka selo znade i neka zapamti
Za koga se diže, iskapljuje čaša,
Zašto li veselje, zašto srce plamti.
Ko što s' u narodnoj milozvučno čuje:
„Marin je, majko, lipo ime...“,
To vjernom pajtašu grlo poručuje,
Šokci koji ga imaste, dičite se njime!

U spomen

Zbogom, draga Mary

Nastavnica mađarskog jezika i povijesti lukoviške osnovne škole Mária Bödő, rođena Keresztes, od oca Imrea i majke Julianne Szeifer, 4. listopada 1943. godine u Kétújfaluu, preminula je 28. siječnja 2008. godine u Pečuhu.

Još ne tako davne 1963. godine, poslije mature položene u Barči, ona je skupa sa Zsuzsom Király i Ilikom Bakó iz Dombola prije početka nove školske godine dolazila biciklom u Lukovišće, provozavši se svakodnevno pet-šest kilometara u jednom smjeru do radnoga mjesta. Naravno, vijest se brzo pročula da su stigle nove „meštrovce“ koje su bile mlade, a kao takve i lijepe. Malo-pomalo, pa da se čovjek zaljubi u njih! Ja sam im početkom listopada postao kolega i bili smo pedagozi bez kvalifikacije. Sjećam se da je nastavnički zbor središnje škole u Lukovišću bio složan i imali smo brojne razrede, naime, iz četiri sela dolazili su školarci, pa red održati među njima bilo je više od izazova, jer djeca, kao djeca, znala su biti i nestašna. No, iduće godine nas četvero nastavili smo školovanje na Visokoj nastavničkoj školi u Pečuhu, gospodične kao dopisne studentice, ja kao redovni student. U redovnom roku apsolvirali smo svoje studije te sam bio ponovno Máriin kolega.

Nastavnica Mária Keresztes tada se udala, zapravo 1969. godine, te je 1977. rodila sina Istvána Jácinu kojeg je poslije razvoda braka sama podigla.

Pokazala je velik interes za prošlost lukoviških Hrvata. Počela je voditi seosku kroniku za koju sam joj posudio etnološku građu. U tadašnjem društvu postojao je stanoviti interes za praćenje događaja u selu i vođenje kronike o seoskim zbivanjima, što je ona na zavidnoj razini odradila i na raspisanim raznim županijskim natjecanjima postigla zapažen uspjeh. Još dugi niz godina odlazila je na seminare za lokalnu povijest gdje je uvijek nešto novo i korisno naučila, a nije upitno da je tako stečeno znanje dobro mogla primijeniti u školskoj nastavi, odnosno dobila poticaj za daljnji rad. Njezini učenici iz povijesti i mađarskog jezika u više su navrata postigli zapažene uspjehe na raznim natjecanjima i u lijepom broju završili visoke škole i fakultete. Još prije godinu dana na sastanku bivših osnovaca u Lukovišću njihova je bivša razrednica Mária Bödő uzela u ruke razredni imenik i pročitala neke upise o svojim pitomcima. Tada ju već u selu svatko zvao „Mary“, zbog čega se nije ljutila.

Činjenica je da je u Lukovišću provela u radu 34 godine. Imala je jedino radno mjesto gdje je s vremenom učila i djecu svojih bivših učenika.

Na čelu ravnatelja mjesnog doma kulture bila je devet godina te kao takva otpratila mjesnu folklornu udrugu na zagrebačku Smotru folklor. Lukoviščani su izvodili tada svojevrsne predivne uskršne obredne pjesme i „vuzmeno kolo“.

O raznim događajima i običajima pisala je za Narodne novine, poslije i za Hrvatski glasnik te Barcsi Kalendárium. Bila su to jezgrovito napisana izvješća, odnosno kraći, sažeti opisi blagdana podravske Hrvata koje je ona pomno zapisivala od nadarenih kazivača.

Naši su joj Podravci za samoprijegoran rad za Hrvate 2006. godine dodijeli odličje.

U selu za svakoga je imala dobru riječ. U njezinu vrtu, gdje je posadila razno povrće i cvijeće, najomiljeniji cvijet joj je bio turski karanfil opojna mirisa, a voljela je i divlje cvijeće ubrano na nekoj prostranoj podravskoj tratini, livadi, u bereku... No, nije prošlo mnogo vremena, Mária Bödő iz raznih knjiga ljekaruša naučila je nove stvari, naime, koja ljekovita biljka protiv kakve bolesti može poslužiti. Bilje je skupljala i sušila. Starijim ljudima nosila i savjetovala kako se njima valja koristiti. Zsigurno, starcima i starićama njezina je topla ljudska riječ više pomogla nego uporaba ljekovitog bilja.

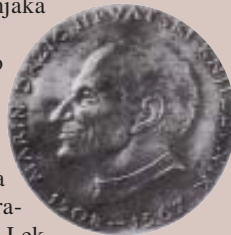
Sada u rajskom vrtu bere, možda, prekrasno cvijeće i ljekovito bilje...

Zbogom, draga Mary, počivaj u miru!

Đuro Franković

ZAGREB – Potkraj godine bit će predstavljena enciklopedija na dvije tisuće stranica o Marinu Držiću. Nju će izraditi 80 stručnjaka, najavljeno je u Dubrovniku. U Kneževu dvoru na jesen će u povodu 500. obljetnice rođenja Marina Držića biti održan simpozij svjetskih stručnjaka

za renesansu. Enciklopediju o Držiću, prvu i najveću zbirku s oko tisuću pojmova iz njegova života i stvaralaštva, objavit će Leksikografski zavod Miroslava Krležje. U uredničkom su odboru S. P. Novak (glavni urednik), Milovan Tatarin i Leo Rafolt, a bit će predstavljena 13. prosinca. U ime Organizacijskog odbora pozvali su Dubrovčane da im se pridruže u Veneciji 2. svibnja, kad će posjetiti grob Marina Držića. Za tu se prigodu priprema poseban kulturni program.

ŽELJEZNO – Po ugodanoj praksi i staroj tradiciji tiskano je ukusno uređeno štivo *Gradišće kalendar 2008* u izdanju Hrvatskoga štamparskog društva u Željeznom. Urednica Agnija Csenar-Schuster okupila je lijepi broj suradnika, poglavito iz austrijskog dijela Gradišća, no među autorima naći će se zaslužni i kreativni velečasni u mirovini Joško Preč iz Jure, te Đuro Franković koji piše o vinskom svecu Svetom Martinu. U poglavlju „Književni mozaik“ možemo više doznati o ljubavnoj lirici u svijetu, koja ne bi mogla stasati bez muza. Doznajemo više „tko nosi torbe, a nije magarac“, dakako, riječ je o klasičaru i doajenu hrvatskoga pjesništva Dragutinu Tadijanoviću, koji je preminuo 28. lipnja 2007, doživjevši svoj 100. rođendan, te ostavivši za sobom bogat opus u hrvatskoj književnoj baštini. „Na putu“ bilo bi dobro osmišljeno sljedeće poglavlje u kojem možemo čitati o misionaru među gradišćanskim Hrvatima, o dijamantnomu mašniku (svećeniku) P. Inocentu Vargi. Urednica je napisala i više vrijednih priloga te posvećuje pozornost i hrvatskom školstvu u Mađarskoj poslije Drugoga svjetskog rata, koje je počelo djelovati i razvijati se u Pečuhu, te je škola poslije premješšana u Budimpeštu. Ravnateljica Hrvatske škole u Budimpešti Marija Petrić iznosi svoja iskustva. „Ova škola je od svojega utemeljenja do danas doživjela burna vremena... kroz 60 ljet mnogim školarom bila duhovni centar... Osposobila je mnoge ljude, da bi se snašli u svojem žitku“.

Paula Geošić i Jožef Jurašić u Petrovom Selu pred pedesetimi ljetu su prisegli i vjernost obećali jedan drugomu. Ov peldodavni par u svojem hištvu je odhranio dvojicu djece, danas imaju tri nukiće. Svoju zlatnu svadbu svečuju 9. februara, subotu, kad će pred petrovskim oltarom još jednoč počvrstiti svoje pedesetljetno obećanje ljubavi. Jubilarom željimo još čuda skupnih ljet u zdravlju, veselju i u Božjem blagoslovu!

Gala bal Gradišćanskih Hrvatov u Sambotelu

Petroviska organizacija, jezero gostov Najbolji hrvatski tamburaši

U balsej sezoni najveća manifestacija Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj jur niz ljet je sambotelški Hrvatski bal, a vjerojatno je to po broju pohodnikov najfešta svih Hrvatov u cijeloj Ugarskoj, ku svako ljetu priredjuje drugo hrvatsko naselje u Željeznoj županiji. Ljetos 26. januara, subotu, u Domu športov Hrvatska manjinska samouprava Petrovoga Sela je bila domaćin ove zabave i je bila na se zela teške zadaće organizacije. U kulturnom programu su sudjelovali ženski zbor Ljubičica i folkloriši HKD-a Gradišće. Uz gradišćanske tance, Šokačkomu svitu znamda se je najbolje veselila radijska kolegica iz Pečuha Milica Klaić-Taradija, ka je prvi put pohodila naš bal, a mogla se je veseliti da tako daleko od svojega rodnoga kraja još se čuju i jaču domaće melodije. Kako je rekao načelnik Petrovoga Sela Mikloš Kohut, centralni bal Gradišćanskih Hrvatov su pred već od 35 ljet začeli organizirati uprav Petrovišćani, na čelu s Ivanom Nemetom, i ovo je potom izraslo u najveću zabavu Hrvatov na ovom kraju, na ku ne dojdu samo Hrvati nek i njevi simpatizeri. Goste je uz ostalo pozdravio Smiljan Šimac, opunomoćeni ministar u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti, gdo je dospio u Sambotel u pratnji Carmen Floršić, savjetnice za konzularne posle. Oni su se pred balom posebno našli i razgovarali s hrvatskimi peljači u ovoj županiji. Matija Šmatović, dopredsjednik Hrvatske državne samouprave, i u ime organizatorov predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Petrovoga Sela Čaba Horvath takaj su pozdravili okupljene i svim zaželjili nepozabljivu, zabavnu noć. Uza nje, jedan od časnih gostov je bio sa svojom delegacijom, jur po drugi put u sambotelškom balu, i zamjenik načelnika Siska Mario Marot, ki je

Ženski zbor Ljubičica je jačio petroviske pjesme

brojne dare predao sambotelškomu načelniku dr. Györgyju Ipkovichu, a i zastupnikom, kako

Protokolarni dio bala: sliva Smiljan Šimac, opunomoćeni ministar Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Mikloš Kohut, načelnik Petrovoga Sela, Matija Šmatović, dopredsjednik Hrvatske državne samouprave, ter Čaba Horvath, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Petrovoga Sela

je on rekao, „hrvatskog“ Petrovog Sela. Još je jedan svetačni akt dočekao nazočne, pokidob je Čaba Horvath ovput uručio i spomin-staklo za sačuvanje hrvatske kulture kroz 30 ljet Petru Veseloviću, sviraču Pinka-benda ki će vrijeda zgotoviti muziciranje. Potom je u svojem prirodnom tijeku išlo dalje veselje, na početku uz svirku domaćega Pinka-benda, a špica bala je prez sumlje bila nastup „Najboljih hrvatskih tamburašev“. Oni bi morali ondan gostovati u Đakovu, ali su zavolj sambotelškoga bala odrinuli to, a vjerujem da su čudami došli u Sambotel toga dana i zbog njih, iako je vidljivo bilo manje ljudi u Domu športov nek u minuli ljeti. Glavnoj nagradi, boravku na Jadranskom morju ljetos su se mogli veseliti u Hrvatskom Židanu, i šunka za šacanje sa već od 7 kg je u dobre ruke zašla. Drugim je pak ostala vrhovna štitarska mužika, kolo i valcer ter opušćena atmosfera, sve do bijeloga svitanja.

-Tiho-

Gradišćanski tanci u izvedbi HKD-a „Gradišće“

Dva poznati Petrovišćani: Jolanka Kočiš, dirigentica jačkarnoga zbora, i naš pjesnik Lajoš Škrapić

Svijećnica – Marindanski šokački bal u Santovu

Dan koji potiče na razmišljanje o svjetlu i vjeri, ali i o sebi, o svojim korijenima, o nacionalnoj samosvojnosti

Blagdan Svijećnice, 2. veljače, Marije, Marice i Marini, koji toga dana slave imendane, povod su za Marindanski šokački bal, koji se u Santovu priređuje već više od 100 godina, u prvoj polovici 20. stoljeća u organizaciji Katoličkoga kruga, zatim Roditeljske zajednice Hrvatske škole i Šokačkoga kluba, a od 1996. u suorganizaciji Hrvatske manjinske samouprave i Roditeljske zajednice Hrvatske škole, kako je bilo i prošle subote, 2. veljače.

Tradicija velikih prela izrasla je na kućnim prelima koja su dugih zimskih večeri okupljala i mlade i stare, oko ručnoga rada, krunjenja kukuruza, šale, zabave i igre. Po uzoru na prvo Veliko subotičko prelo održano 1879. godine, nastala su i naša velika prela i balovi, zabave koje su i danas najveće godišnje priredbe, a uloga im je i značaj okupljanje hrvatske zajednice, one su (ili bi barem trebale biti, no većinom i jesu) zapravo poziv na očuvanje običaja, materinskog jezika, pjesme, plesa i nošnje. Nekada je nošnja i na Marindanskome šokačkom balu bila nezaobilazna, a danas se uglavnom njeguje u okviru folklor, rijetko tko ju nosi svakodnevno. Prekrasne šokačke tkanine koje su ukrašavale zidove u prostoriji mjesne gostionice, samo su simbolične, ali nas ipak sjećaju na bogatstvo rukotvorina, i spretne ruke naših baka kojima nije nedostajalo vještine, truda i osjećaja za ljepotu.

I ovogodišnji Marindanski šokački bal u Santovu uljepšan je malim prigodnim kulturnim programom. Treću godinu zaredom na otvorenju bala pjevale su Santovkinje, mlade djevojke u izvornoj šokačkoj nošnji, pod

vodstvom učiteljice Vesne Velin, a u pratnji Orkestra „Vizin” iz Pečuha. One su nas očarale ljepotom nošnje, svojim glasom, kao i tradicionalnim pjesmama – Marin, majko, lipo ime, Vesela je Šokadija – i bećarcima.

Svojom nazočnošću šokačko su slavje uveličali Katja Bakija, predstavnica Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, koja je obrativši se okupljenima, prenijela pozdrav generalnoga konzulata i konzul gerantice Vesne Njikoš Pečkaj, nadalje predstavnici zbratimljene Općine Petrijevcu predvođeni načelnikom Ivom Zelićem i József Feigl, načelnik Santova.

Zaigralo se šokačko kolo, nakon čega je uslijedilo slavje uz pjesmu, ples i dobru čašicu vina, a za dobro raspoloženje, koje je potrajalo do zore, pobrinuo se izvrsni Orkestar „Vizin” iz Pečuha.

Treba reći da se Svijećnica slavi ponajprije u crkvi, pa je u prijednevnom satima održana dvojezična misa, koja je počela posvećenjem svijeća i ophodom u crkvi. Dodajmo da se do II. Vatikanskog koncila taj blagdan slavio kao Marijin dan, a danas je ponajprije blagdan Isusova prikazanja u Hramu. Početkom 5. stoljeća slavio se s jednakom radošću kao Uskrs, a u 6. stoljeću postaje zapovjednim blagdanom. Slavio se 40 dana nakon Bogojavljenja, a otkako je uveden blagdan Božića, slavi se 2. veljače. Na taj dan poznate su procesije svijećama, a on nas potiče na razmišljanje o svjetlu i vjeri... Dan je to kada trebamo razmišljati i o sebi, o svojim korijenima i nacionalnoj samosvojnosti.

S. Balatinac

BAJA, LABIN – Povodom Velikoga prela, ovih dana u Baji su boravili predstavnici prijateljskoga grada iz Hrvatske, istarskog Labina, koje je predvodila dogradonačelnica Liliana Valle. Kako nas je obavijestila predsjednica Bačkog ogranka SHM-a Angela Šokac-Marković, tom su prigodom razmotreni zajednički programi za ovu godinu. Dogovoreno je da će se suradnja nastaviti već započetim projektima, odnosno sadržajima na odgojno-obrazovnom polju u koje je uključena i hrvatska zajednica u Baji, te na športskom polju na razini dvaju gradova. Tako je za svibanj predviđen susret prijateljskih škola na koji bi se pozvali učenici iz Labina, a zapravo u organizaciji regionalnog ogranka SHM-a bio bi to susret prijateljskih naselja Labina–Baje, Bizovca–Aljmaša i Petrijevac–Santova. Tada se planira i otvorenje jedne izložbe labinskih umjetnika u privatnoj galeriji na središnjemu bajskom Trgu Svetog Trojstva. Nakon što se lani u Labinu predstavila mađarska (bajska i bačka) kuhinja, organizirat će se i gastronomski vikend u Baji u okviru kojega će se predstaviti istarska kuhinja. Nastavit će se i projekt Zdravih gradova, prema tome bi se u travnju predstavili u Labinu, a na međunarodni skup pozvan je koordinator projekta Zdravi grad u Mađarskoj. Suradnja će se nastaviti u veljači kada će bajski džudisti gostovati na međunarodnom turniru u Labinu, a u svibnju će Labinci uzvratiti posjet sudjelovanjem na međunarodnom turniru u Baji. Osim toga bilo je riječi i o mogućnostima sudjelovanja NK Baja na turniru u Hrvatskoj.

Dede-babe znova u Plajgoru

Iako je Plajgor najmanje selo Gradišća, onde, po riči prvaka Vincija Hergovića, „svenek ča se zgoda”. Tako Plajgorci vjerno čuvaju i svoj mesopusni običaj Dede-babe, i kako pokažu kipici ke nam je takaj plajgorski načelnik poslao, bojsek je bilo pred kratkim veselo pri hiža uz mulatovanje, žgano, dobre kapljice vina i ukusne frite, grofljine. Ovako je minula prekratka dika ovoltjošnjega fašenjka u Plajgoru...

Ženske poklade u Kozaru

Poklade su razdoblje veselja, zabave, balova, pa i prerušavanja u maske. Proslavljaju se svugdje: od velikih gradova sve do malih sela. Za poneka mjesta karakteristične su i specifične ženske poklade. Tada se vesele samo žene, često u podrumima, a ako dođe neki muškarac na njihovu zabavu u muškoj odjeći, može se dogoditi da ga otjeraju, možda čak i svuku s njega odjeću. Ovaj običaj ženskih poklada dugo se održavao i u hrvatskim selima u okolici Pečuha. Tako i u Kozaru (Nagykozár), u poznatome podrumskom šoru Ritiču. Nakon dugo vremena, ove godine 19. siječnja ovaj običaj je obnovljen. U organizaciji kozarske Hrvatske manjinske samouprave i uza sudjelovanje KUD-a „Tanac” i Orkestra „Vizin” održano je pokladno veselje. Mlađi i stariji Kozarci okupili su se, iako ne u Ritiču, nego u domu kulture, da bi se uza svirku i ples zajedno veselili. (Istinu za reći, bili su među gledateljima i muškarci, ali srećom nitko nije s njih svukao odjeću.) Jela se fina sarma, pilo se vino, a nakon programa se i zapjevalo, te zaplesalo.

Vesna Velin

Dva odlikovani „Koljnofci“

Prilikom spomen-dana Mate Šinkovića u Koljnofu, mogli smo uloviti i dva nedavno odlikovane zaslužne osobe. Ladislava Horvata sad jur rijetkokrat vidimo na hrvatski priredba, a prije nije mogla proći nijedna hrvatska manifestacija u Koljnofu prez njegove nazočnosti. Terika Kolonović-Daniel, rodnom iz Narde, već je toliko ljet potrošila u podučavanju koljnofske škole da znamda nigdor se ne bi zbantovao kad bi i za nju rekli da je polafku postala „Koljnofka“. Kad su se našli, jedan drugomu nisu zabili čestitati zavolj priznanj, a naravno ni mi nismo mogli izostaviti priliku da je ne pitamo, kakova je zapravo čut biti odlikovan za hrvatsko djelovanje.

Još i već čemu su se mogli veseliti pred kratkim na koljnofskom sastanku
Ladislav Horvat i Terika Kolonović-Daniel

Terika Kolonović-Daniel, kojoj je predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp u svojem rodnom stanu u Nardi uručio odlikovanje HDS-a za osobit doprinos razvitku društvenoga života i kulture Hrvatov u Ugarskoj, s timi riči je komentirala ov zgoditak: – Najprlje bi htila zahvaliti Miši Heppu da me je na tako veliko držao i osobno je došao k meni prikdati to odličje, ko me je jako presenetilo. Moja mati, pokojna, mi je rekla da se jako veseli što je mogla doživiti da sam ovo priznanje dostala za sve to što sam za hrvatsku školu i ljude djelala. Nimam riči da velim koliko mi znači da nisu na me pozabili. Iako nisam takova osoba ka je često bila na bini, više sam volila djelati u pozadini. Kad držim danas u ruki ovo odličje, mislim i na svoje roditelje, na svoju familiju ka je omogućila da studiram hrvatski jezik koji mi je dao djelatno mjesto u hrvatskom naselju, kade sam podučavala dicu, od kih su nastali pravi ljudi, kolege i kolegice, a i ravnatelj različitih institucij, svi ki nam danas daju da još dugo živi naš hrvatski jezik. Moja poruka bi bila za novo pokoljenje: Ki koliko more, toliko neka djela za hrvatski jezik, za hrvatski narod.

Ladislav Horvat, naš Laci bači, pak su bili na Undu pozvani 15. decembra, subotu, kade im je predan od parlamentarnoga zastupnika Mate Firtla i načelnika Koljnofa ter ujedno i zastupnika Županijske hrvatske samouprave u Jursko-mošonsko-šopronskoj županiji Franja Grubića, županijsko priznanje za hrvatsko

djelovanje u vlašćem Koljnofu. – Ovo je bio tajni božični dar meni, nisam znao za njega. Tako da sam se presenetio pak sam si va sebi mislio, jur potom, aš još me mali Jezuš mora rado viditi kad ovakovomu staromu djedu još ča i donese. Ta dar sam si k sebi stisnuo pa sam si ovako mislio, ti staro srce ča si jur ti tucalo va vom dužičkom životu. Osamdeset-šesto ljeto gazim i kako dugo, kako friško mi je ovo srce prošlo, i koliko i koliko puti sam ja sprogovorio tu rič da Hrvat. Iako sam Ugar, aš moj otac i mati su mi Ugri bili, i sva braća, ali i dica su se naučila, mati se je naučila hrvatski, a ja sam se pak jur u školi naučio. Ja sam se ovde narodio va Koljnofi, drugi su se va Ugri narodili. Šest dice je mati simo doprimila, ja sam bio osmi, ja sam bio postrganče, a ovo postrganče još živi i vas njegov hobi i sva njegova čut pri Hrvatov si je va njem živila. Za me nijedan neće reći da je Laci bači Ugar, svaki štima da sam ja Hrvat. Jednom sam i rekao, kadakoč, ako je moje tijelo i ugarsko, ali srce pak duša mi je hrvatsko i jednu želju imam, kaj su naši starci Hrvati ki su jur zdavno i nezdavno pomrli, da med njimi budem i ja, med ovimi Hrvatima tako mogao počivati na sve vijeke kot kako sam va životi s njimi živio ovde va Koljnofi. Tako da sam ja ota človik ki je dao ča Koljnofu, nisam zaman živio med njimi, ali jako me veseli da se im i ovput morem zahvaliti da su me tako jako ljubili, kot i moju cijelu ugarsku familiju.

-Tiho-

Hrvatski školari na zagrebačkom izletu

Izletnici pred zagrebačkom katedralom

Uz materijalnu potporu Hrvatske manjinske samouprave grada Sambotela, Osnovna škola „Mihály Váci“ 21. januara, pondiljak, priredila je izlet u hrvatsku metropolu za vlašće školare koji se uče po hrvatski i za njeve roditelje. Dica su jur s velikim nestrpljenjem čekala ov dan jer su se već misece dugo pripravljalala na putovanje. Dopodne je posjećen zoološki park, kade su se mali i veliki skupa veselili egzotičnim životinjama, a za otpodne su ostale znamenitosti Zagreba. Na Trgu bana Jelačića sambotelški Hrvati su se našli s direktoricom, učiteljima i s dicom iz 3. razreda buduće partnerske škole, Osnovne škole Selo, polag Siska. Za presenećenje, tamošnja dica su

donesla gostom i male dare, a i oni su grupu otpratili na pogledanje grada. Na putovanje su bile pozvane i odgojiteljica ter tetkica hrvatske grupe u čuvarnici Mesevár, štoveč i dva mališani, ki su se domom vratili s lipimi doživljaji. U zastupničtvu grada Sambotela je s putnici skupa pohodio Zagreb i Gusztáv Heckenaszt, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Laslo Škrapič, direktor Osnovne škole „Mihály Váci“ Gábor Németh i još brojne učiteljice. Ekскурziju je organizirala nova školnikovica hrvatskoga jezika Gyöngyi Kapitar-Milišić, ka i ovput zahvaljuje Žužani Haklić-Henrik za korisne tanače u svezi s putovanjem.

-Tiho-

Od Pepelnice do Uskrsa

Zakoraknuli smo već u drugi mjesec nove godine, u veljaču. Stari hrvatski naziv za veljaču su sušec, zbog suhoga vremena, i svečen, prema blagdanu Svijećnici, koji je 2. veljače. Tijekom ovoga mjeseca svugdje se održavaju poklade. No ove godine to je kratko vrijeme, naime, fašnik, odnosno mesopust već je početkom mjeseca, 5. veljače, i drugi dan započinje korizma, vrijeme pripreme na Uskrs, blagdana uskrsnuća.

Korizma traje 40 dana do Uskrsa, to je vrijeme velikog posta među kršćanima.

Postiti znači odricati se od nečega na što smo se navikli, svjesno se odricati svagdašnjih navika, npr. netko može reći da se odriče čokolade u kojoj uživa.

Postiti, okajavati, mijenjati se u načinu življenja – znači svjesnije živjeti.

Korizma za vjernike znači slijediti Isusa na njegovu putu patnje i slave. Ako netko bude njemu sličan, više će osjećati novi duh i novo srce.

Na početku korizme Crkva odabire

evanđelje koje opisuje Isusovu kušnju u pustinji. Pustinja je strašno mjesto. Kilometrima samo vrući pijesak. Ali Isus želi biti sam s Bogom. Čeka ga važan posao! Zato se najprije zaustavlja, razmišlja i moli. Tri puta ga vrag kuša. Podmeće mu da učini nešto što on ne želi. I tri puta Isus odgovara: «Odlazi, Sotono!»

Korizmeno vrijeme svakog vjernika poziva na razmišljanje o svom životu, te kako da mijenja svoj način života, koji će i njemu, ali i drugima biti bolji i ljepši. Ovo je vrijeme kada treba napraviti kakav preokret u životu, to je vrijeme velikih obećanja i nadanja, najzobljnije i najplodnije razdoblje godine. Svi smo pozvani da tijekom korizme učinimo nešto posebno, da razmislimo o kakvoći i smislu svog života. Korizma nije samo vrijeme žalosti, nego novo proljeće života i prigoda da budemo zdraviji, plemenitiji i bolji.

beta

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fifehaza

Šesto pedeseta obljetnica potpisivanja Zadarskog mira

Prije 650 godina u samostanu Svetoga Franje u Zadru, u njegovoj sakristiji potpisan je Zadarski mir. Potpisivanje mira između hrvatsko-ugarskoga kralja Ludovika I. i Venecije, poznatije je u povijesti pod nazivom Zadarski mir. Proslava toga događaja priređuje se 18. veljače, dana kada je prije 650 godina 18. veljače 1358. Zadarski mir i potpisan. U rujnu će se održati znanstveni skup na temu „Značenje Zadarskog mira u kulturnoj i gospodarskoj povijesti Zadra i Dalmacije“. Zadarski mir bio je događaj od velike važnosti za Zadar i hrvatsku povijest. Njegovo značenje u kulturnoj i gospodarskoj povijesti Zadra i Dalmacije je dalekosežno.

Naime, nakon tog mira ostvarena je veza Dalmacije s hrvatskim zaleđem, te je uslijedilo najplodonosnije razdoblje u prošlosti Zadra, Dalmacije i Hrvatske, a u sljedećih pedesetak godina, koliko je trajala vladavina Anžuvina, Zadar je postao političkim, gospodarskim i kulturnim središtem istočne Jadranske obale.

Vjetar puše...

Vjetar puše jako, jako,
Lišće pada polagano.
Drveća su tužna.
Zakaj? Zato kaj
Nemaju zelena lišća.

Angelika Balla, 5. razred

Vjetar puše jako, jako,
Došla jesen tiho i polako,
Ptice lete daleko, daleko,
Mi se šecemo lijepo, lijepo.

Zoltan Kapuvari, 5. razred

Nova ravnateljica Hrvatske matice iseljenika

Danira Bilić (rođena 1969. godine u Šibeniku) 18. siječnja 2008. godine preuzela je dužnost ravnateljice Hrvatske matice iseljenika. Na tu dužnost dolazi s mjesta voditeljice Odbora za promicanje olimpizma Hrvatske olimpijske akademije.

Danira Bilić, rođena Nakić, iznimno uspješnu športsku karijeru započela je 1987. godine u rodnome Šibeniku i profesionalno se bavila košarkom do 1997. Košarkaški uspjesi, između ostaloga, donijeli su joj jedno olimpijsko srebro i dva svjetska, dvije bronce s europskih prvenstava, jedno osvojeno prvenstvo i dva osvojena kupa bivše SFRJ, dva osvojena prvenstva i tri kupa Hrvatske. Tri puta proglašena je najboljom košarkašicom Europe, a 1991. godine izabrana je za najbolju športašicu Hrvatske. Dobitnica je nagrade „Franjo Bučar i Radivoje Korać“. Nakon uspješne košarkaške karijere od 1997. do 1998. godine športska je ravnateljica ženskog KK „Croatia“, a od 1999. do 2002. godine bila je trener juniorskog KK iz Valencije (Španjolska). Vrativši se u domovinu, društveno se angažirala u promicanju športa i obrazovanja, te kao članica HDZ-a postaje zastupnicom u Hrvatskom saboru (2004–2005), te zastupnicom Gradske skupštine grada Zagreba. Uz vrlo zahtjevan rad i treninge, kao uspješna košarkašica završila je i stručni studij poslovne ekonomije, smjer turističko poslovanje pri Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, te baccalaureat poslovne ekonomije, smjer trgovinsko poslovanje Visoke poslovne škole Libertas u Zagrebu. U javnosti je zapažen i njezin članak „Vrijednosti olimpizma u odgoju djece i mladih“ objavljen u zborniku radova međunarodne konferencije „Kondicijska priprema sportaša“.

BUDIMPEŠTA – U četvrtak, 24. siječnja, u Budimpešti je sklopljen ugovor o suradnji koji su potpisali ministrica rada i socijalne skrbi dr. Mónika Lamperth i parlamentarni pravobranitelj nacionalnih i etničkih manjina dr. Ernő Kállai. Ugovor će omogućiti da se, putem Državne mreže za jednake mogućnosti, u održavanju Ministarstva rada i socijalne skrbi, pripadnici manjina koji žive u provinciji i malim naseljima hrabro i neposredno mogu obratiti svojim žalbama manjinskom pravobranitelju. Županijski uredi spomenute mreže dva puta tjedno osigurat će prijam za stranke u svezi s onim pitanjima koja spadaju u djelokrug manjinskog pravobranitelja.

Pokladno prelo u Vršendi

Otići u Vršendu poseban je doživljaj, jer naši šokački Hrvati sa svojom gostoljubivošću uspomena su koja se dugo pamti. Tako je bilo i 27. siječnja u Vršendi gdje je priredeno pokladno veselje i prelo te godišnja Skupština Vjerske i kulturne udruge šokačkih Hrvata.

Vjerska i kulturna udruga šokačkih Hrvata u Vršendi djeluje od 2005, a registrirana je u lipnju ove godine i vrlo dobro surađuje s mjesnom Hrvatskom manjinskom samoupravom. Ima 50 registriranih članova, ali okuplja sve vršendske Hrvate.

Prije dvije godine upravo na poticaj Hrvatske samouprave osnovana je Vjerska i kulturna udruga šokačkih Hrvata u Vršendi. U sklopu Udruge djeluje pjevački zbor „Orašje“ koji broji 20 članova i orkestar „Orašje“.

Cilj je Udruge organizirati programe radi okupljanja vršendskih Hrvata, omogućiti im druženja i priredbe na hrvatskom jeziku, poput prela, gostovanja kazališta iz Hrvatske i Pečuha. Udruga organizira prijateljska druženja s hrvatskim naseljima, s Piškorevcima, Duboševicom i Vukojevcima. Zbor je vrlo aktivan i već je sudjelovao na raznim festivalima u Hrvatskoj (Batina, Piškorevci) i u naseljima u Mađarskoj u kojima ima Hrvata. Na njihovu su repertoaru uglavnom narodne i crkvene pjesme.

Na redovitoj skupštini Vjerske i kulturne udruge šokačkih Hrvata, održanoj u školskoj blagovaonici 27. veljače s početkom u 14 sati, nazočila je i mr. sc.

Katja Bakija, III. konzulica Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, zadužena za kulturu, znanost i obrazovanje. Pozdravljajući okupljene, istaknula je važnost ovakvih udruga i njihovih aktivnosti za očuvanje jezika, kulture i običaja Hrvata u Mađarskoj, u čemu će im i dalje, u okvirima svojih mogućnosti, pomagati i spomenuti konzulat.

Skupštinu je svojim izvješćem, uz nazočnost Agike Hosu, predsjednice vršendske Hrvatske manjinske samouprave, otvorila predsjednica Udruge Marijana Balatinac najavivši i planirane projekte u nadolazećem razdoblju (između ostalog već tradicionalnu manifestaciju – kulturni i gastronomski festival „Ovca i ovčji rep“ te hodočašće u Hrvatsku, susret crkvenih zborova).

U kulturno-umjetničkom programu nastupili su mješoviti pjevački zbor „Orašje“ iz Vršende, plesna skupina mjesne škole i orkestar „Orašje.“

bbp

Lakomac 2008. u Kalači

Tradicija na pokladni četvrtak okupila hrvatsku zajednicu

Posljednji pokladni tjedan i u Bačkoj bio je bogat zabavama i priredbama, koje su započele u Kalači, na pokladni četvrtak, 31. siječnja. U organizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave u gostionici „Karamell” priređena je pokladna zabava pod nazivom Lakomac, koja je prije godinu dana bila prva velika godišnja priredba novoutemeljene hrvatske samouprave, sa željom da se oživi nekadašnji običaj rackih Hrvata. Poznato nam je kako je na „debeli četvrtak” živio običaj da treba devet puta jesti, a onaj tko se bude držao toga, bit će zdrav i udebljat će se. Kako nam reče predsjednik *Bariša Dudaš*, da se ne bi preklapali s prelima u Bačinu i Dušnoku, želja im je bila da ožive neku drugu tradiciju, pa umjesto prela prirede Lakomac, i to na dan njegova nekadašnjeg održavanja.

Kalačka je priredba započela prigodnim kulturnim programom, koji je otvorio novonovonovani Muški pjevački zbor, čiji su članovi, samo nakon tri tjedna vježbi, otpjevali nekoliko hrvatskih pjesama. Premda njegovi članovi slabo govore svoj zavičajni hrvatski jezik, ipak su se potrudili, a želja da njeguju hrvatske pjesme, zasigurno će uroditi plodom te ćemo ih još jamačno čuti. Nakon muškoga zbora okupljenima se obratio predsjednik Hrvatske samouprave Bariša Dudaš, koji je podsjetio na tradiciju Lakomca, te pozdravio uzvanike i goste, među njima posebno Vesnu Njikoš Pečkaj, konzul gerantice Generalnoga konzulata u Pečuhu, predsjednika HDS-a Mišu Heppa, voditelja Ureda HDS-a Jozu Solgu, predsjednicu Bačkog ogranka SHM-a Angelu Šokac-Marković i predsjednike hrvatskih samouprava. Gđa Vesna Njikoš Pečkaj izrazila je zadovoljstvo što drugi put može biti na rackohrvatskoj priredbi te pozdravila okupljene, a predsjednik HDS-a radost zbog toga što je u Kalači utemeljena Hrvatska manjinska samouprava, koja je pokazala priličnu aktivnost. Kako je dodao,

nije lako, pogotovo u gradu nije lako organizirati zajednicu, stoga je domaćinima čestitao na njihovu zalaganju. U nastavku programa nastupila je Hrvatska izvorna folklorna skupina iz Budimpešte sa splitskim, bunjevačkim i šokačkim plesovima, u izvornoj bunjevačkoj odnosno santovačkoj šokačkoj nošnji. Pjevački zbor „Ružmarin” izveo je nekoliko narodnih pjesama iz Bačina, a na kraju s pjesmom „Slavimo domaćina” članovi zbora uz čašu vina nazdravili su svima, čime su stvorili pravi ugođaj za nastavak veselja. Ono je uskoro i počelo, a za dobro raspoloženje pobrinule su se „Racke žice” iz Dušnoka. Za večerom je bilo prigode i za razgovor, susret s prijateljima i znancima, konačno, to je osim pjesme, plesa i veselja jedan od glavnih ciljeva okupljanja na tradicionalnim prelima i zabavama poput Lakomca.

Svoje zadovoljstvo nije skrivao ni predsjednik HDS-a Mišo Hepp koji nam o svojim dojmovima ukratko reče:

„Ovih tjedana bio sam na više zabava, u više regija, pa i u inozemstvu, na Hrvatskom balu u Beču, drago mi je bilo vidjeti mnogo naših ljudi na okupu, sresti mnoštvo prijatelja. Posebno mi je to drago ovdje u Kalači, u zajednici za koju dosada nismo znali, nju čine uglavnom doseljenici iz Bačina i Dušnoka koji ovdje žive i rade. Kako sam čuo, postoji dobra volja i sa strane gradonačelnika i sa strane nadbiskupa, koji to osjećaju svojim, podupiru priredbe i programe hrvatske samouprave. Kalački Hrvati na dobrom su putu, ne govoreći da su pokrenuli nastavu hrvatskoga jezika u obliku kružoka, pa se nadam da će uspjeti i u tome da se ona uvede u redovnu nastavu.”

Na Lakomcu se okupilo više od 200 gostiju, a zabava je potrajala do sitnih sati. Organizatori već poručuju: Vidimo se dogo-dine.

Tekst i slike: S. B.

Županijske nagrade muzičarom

Franjo Krizmanić iz Unde je i prik granic poznat po svoji tambura (foto: Marija Fülöp-Huljev)

Nandor Horvat, Ferdi bači, imaju veliku zaslugu i u osnivanju nardarskoga zbora

Kako smo to jur prlje najavili, u Jursko-mošonsko-šopronskoj županiji pred koncem ljeta trim zaslužnim osobam su prvi put dodili županijsku plaketu ter dar Županijske hrvatske samouprave, na ideju Štefana Kolosara, predsjednika toga tijela. Uz predsjednicu kemljanske Hrvatske manjinske samouprave Marije Nović-Štipković ter koljnofskoga kroničara Ladislava Horvata, ovu nagradu je dobio i Undanac Franjo Krizmanić. Tetac Franjo nisu samo jačili ljeta dugo u seoskom muškom zboru, nek po očevoj tišlerskoj meštiriji su začeli i tambure napraviti. O izdijeljanju tih instrumentov mnogokrat su držali i predavanje za mladinu, tako i na gradišćanskom omladinskom taboru. Nisu samo pravili narodno glazbalo, nek znali su i zvanaredno igrati na nji, tako su i oni bili član tamburaškoga sastava koji je od početka muzički pratio HKD Veseli Gradišćanci, i pravoda im je i dan-danas najmiliji glas tambure. Svenek su bili za očuvanje tradicije i hrvatske riči, ne samo u vlašćem selu nek i na cijelom području Gradišća.

U Željeznoj županiji isto takovu županijsku nagradu je mogao prikzeti Nandor Horvat iz Narde. Kako je u selu nazivaju, „Ferd bači“ već od 40 ljet su bili orgulaš, a u zadnji čas zopet gustokrat sidu u crikvi pri orgula. Pri lanjskom 20. jubileju nardarskoga mišanoga zbora njim su najprlje zahvalili kot osnivaču da se u ovom selu i danas čuje vokalno jačenje. Ferdi bači i danas rado staju na raspolaganje, kad potribno je mladim pokoljenjem pokazati kako ide pletenje košare. Dva odlikovani teci su ljeta dugo bili aktivni i netrudni kotrigi seoskih zajednic, a mi se ufamo da će im Bog darovati još dugo-dugo ljet zdravlja, veselja i brojne glazbene doživljaje!

-Tiho-

Budimpešta

Skupština HDS-a, promjene i planovi

Nakon brojnih zabava po našim regijama i naseljima, pa i u inozemstvu, na Hrvatskom balu u Beču i 130. Velikom bunjevačkom prelu u Subotici, predsjednik HDS-a najavljuje sjednicu Skupštine koja će se održati u subotu, 9. veljače, u Budimpešti.

«Stručni odbori već su razmotrili i podržali materijale koje smo danas (31. siječnja, op. a.) poslali članovima Skupštine, pa će prema tome od ove godine biti i nekih novosti. Možda neće biti svakome po volji promjene koje želimo uvesti, ali moramo ići naprijed jer sve ono što se tiče Hrvata u Mađarskoj, moramo podupirati. Nastojat ćemo pružiti pomoć putem natječaja i na sve druge načine, a obično sve se vrti oko novca. Vjerujem da ćemo sve ono što želimo na polju kulture, obrazovanja, dječjih tabora i izdavaštva moći i ostvariti. Pametno uloživši vlastita sredstva, a putem natječaja doći do dodatnih sredstava. Imamo velike planove oko školstva, pred izgradnjom smo novog učeničkog doma i obnove škole u Santovu, a pri završetku je i obnova stare školske zgrade u Pečuhu. Dakle, imat ćemo tri ustanove na europskoj razini. Sada se pregovara o preuzimanju Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae u Pečuhu, koji grad želi predati, ali mi imamo određene uvjete. Mislim da nijedna manjina u Mađarskoj ne može opstati bez svojih ustanova. Mi upravo želimo ojačati naše zalede hrvatskih ustanova, da imamo u ruci sve više, ne samo materijalnog nego i duhovnoga blaga. Ustanove gdje se možemo okupljati, i da smo svoji na svome. O svemu tome odlučivat će Skupština u subotu, 9. veljače. A zatim istoga dana slijede novi pohodi, zabave u Barči, Šeljini i Pečuhu, 16. veljače i Muško prelo u mome rodnom selu Gari, koje nisam imao prilike posjećivati posljednjih godina» – reče nam ukratko Mišo Hepp o zbivanjima u proteklom razdoblju, zasjedanju i planovima Skupštine HDS-a te nadolazećim priredbama.

S. Balatinac

Potpisan sporazum u svezi sa zaštitom Mure

U serdahelskoj Fedakovoj kuriji predstavnici Međimurske vode d. o. o. Čakovec i načelnici Donjomeđimurske općine te predsjednik Narodnosne udruge pomurskih naselja 24. siječnja potpisali su sporazum o unapređenju zaštite voda od onečišćenja otpadnim vodama u pograničnom području uz rijeku Muru.

Sporazum se odnosi na oblik suradnje na području zaštite voda. Radi se o Phare projektu za koji se uspješno natjecalo d. o. o. Međimurske vode, u suradnji s općinama Prelog, Sveta Marija, Donja Dubrava, Donji Vidovec, Kotoriba, u kojem je partner Narodnosna udruga pomurskih naselja.

Pri potpisivanju sporazuma predsjednik Udruge Stjepan Tišler pozdravio je goste iz Hrvatske, među njima Josipa Zorčeca, ravnatelja Međimurskih voda, i njegove predstavnike, Imrea Zajzora, tehničkog ravnatelja Zadunavskoga dioničkog društva vode i kanalizacije, te predstavnike međimurskih i pomurskih općina.

G. Tišler čestitao je na uspješnom natječaju i obećao da će Udruga u svemu stajati na raspolaganju i pomoći da se projekt ostvari, naime, i jednoj i drugoj strani je cilj da se očuva okoliš i da ljudi s obje strane Mure žive zdravije.

Predstavnici Međimurskih voda u kratkim crtama predstavili su projekt, koji sadrži izradu dokumentacije za izgradnju kanalizacije duge 30 km te jedne centrale za očišćavanje voda. Taj bi sustav osigurao očišćenje voda na području od 25 tisuća žitelja.

Ulaganje bi zaštitilo Muru, jer izgradnjom kanalizacije i pročistača u nju bi ušla samo očišćena voda. Ukupni troškovi projekta iznose 252.189 eura, od čega 75% se dobije od Phare-a, a 25% snosi d. o. o. Međimurske vode. Imre Zajzor se zanimao za potankosti projekta, govorio o iskustvima glede sličnih natječaja ostvarenih na

mađarskoj strani. Izvijestio je o tome da se na području Kaniže priprema veći projekt kanalizacije, a i projekt kojem je cilj da se popravi kakvoća opskrbljene vode.

Hrvatske i mađarske strane u sporazum uvrstile i razmjenjivanje podataka o ispitivanju otpadnih voda koje se po pročišćavanju ispuštaju u rijeku Muru, te podzemnih voda u pograničnom području. Izvješćivat će javnost o postignućima ispitivanja otpadnih voda te o stanju podzemnih voda s obje strane granice. Strane sporazuma razmijenit će znanja o pravnoj regulativi svojih država te Europske unije s područja zaštite voda i izraditi strategiju usmjerenu na zaštitu rijeke Mure.

Prema projektu, sporazumjele strane ove će se godine morati sresti još dva puta, od kojih će se sazvati stručna konferencija u kolovozu, na mađarskoj strani.

Marjan Varga, načelnik općine Donje Dubrave, zahvalio je na pomoći predstavnicima pomurskih hrvatskih naselja, koji su nudili svekoliku pomoć u europskim projektima, uključili općine iz Međimurja u svoje projekte, bez čije pomoći ne bi došlo ni do narečenog projekta.

Nakon potpisivanja sporazuma predstavnici dviju država su se dogovorili da će jednako tako dobro surađivati i u drugim projektima, npr. u turizmu, u organiziranju raftinga na Muri, u izgradnji biciklističke staze s obje strane te u izradi mosta preko Mure.

beta